

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'Atsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac

קחצי נב פסוי, ארזע נבא

Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

ה פד ה הכלה

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767)

עצמות יוסף

עור

קשה שהתוספות הקשו לדורן וגם לרב הונא... אחר כסף גומר מקו חופה שאינה קונה כשפחה פכענית גומרת באשה כסף שקונה כשכ איכו דין שיגמור הכא אחר כסף והתירוץ דתירוץ התוספות זוזי אולמיה וכו' תקשי לן אליבא דרב הונא לענין חופה מאי אולמיה דהאי חופה זיהאי חופה ודוק: פס כביאה אחר כסף איכא למפרך אליבא דרב הונא שיהא גומר מקו דחופה שאינה קונה כיבמה גומרת באשה ולכאורה נראה דליכא למפרך ולא מידי

עור

הקשה הרכ מהר"ן לכ דהיי דכסף אחר כסף אמרינן מאי אולמיה דהאי כסף מהאי כסף מ"מ כסף אחר כסף יהא גומ מהך ק"ו ומה חופה שאינה קונה גומרת אחר שטר כסף שקונה איכו דין שיגמור

ונראה

דאיכא למפרך מה לחופה שכן גומרת אחר כסף תאמר כסף שאינו גומר אחר כסף משום אולמיה וכו' ואכילו תימ' דלא עכדינן הך פרכא כבי האי גוונא נר' דהתשוב' בנדה דכיון דכסף אחר כסף אינו גומ' והיי טעמא משום דאמרינן מאי אולמיה דהאי כסף וכו' אלמא בכר הוכח דאין לכסף האחרון קנין ולכן פכני שי נתן לכסף זה האחרון כח לגמור אפי' שהיה אחר שט שאם היה לה כח היה לה כח ג"כ לגמור אחר כסף

עור

הקשה הרכ מהר"ן כל כ' ק"ו שטע' דהא איכא ק"ו אחר הכך וזהו והוא ק"ו שטע' התוספות והו"ל להו תרי קלי וחמורי דסתרי אהרדי דתיקו כל חד וחד אדונתו ולכאורה הו"ל דבריו אל תמוהים בעיני דהא כבי האי גוונא אמרינן דמכין אמה מז' בכל דוכתא ואפשר דפ"ל אל דהני תרי קלי וחמורי לא הו"ל קלי וחמורי מנושאים אלא ממקומות רבכל וחומר על מקומות לא שמכין אמה מזיכו אלא הו"ל תרי קלי וחמורי דסתרי אהרדי וכבי האי גוונא תירגו התו' צכימתנתן דכשר כפרה פסול בעגלה כפ"ק ד' דחולצין אבל לכאורה היה צ"ח שהקל ושומר טעושה דב הונא ומה כסף שאינו גומר לכאורה היה נראה שכסף היה נוסף ונז' וקונה הוא הנשיא ואם היינו מהפכים הק' והיינו ע' שיהא אותו מגמירה וקנייה ומכל מקום שוכין טעם החילוק שיש בין קל וחומר דנושאים לק"ו דמקומות יר' טוב טעם לה' מהר"ן כל שהכין דהך ק"ו הוא על מקומות דקרקתי בתרי קלי וחמורי דמקומות דאמרי' דלא שמכין אמה מזיכו אין ראיה מהתוספות שכתבו פן נכי כשר כפרה כח לין דהתם שאני דלא שייך ל למעבד מה מני' אבל מפרה ועגלה עכדינן מה מני' בכר' שיהא קדש היא כשאינה חף עגלה דכפרה

ולענין

כתוב כח' הלכה ר"ח פסק כר"ב הונא וראיתי ברוב הפוסקי' הסכימו להחמיר כר"ח ולכאורה היה נראה שלח היה ש"ס פסק כדכר' כיון דהך ק"ו דרב הונא פריכא הוא ואית לנו למימר ביה דיו לכא מן הדין ואין ש"ס ה' התיישבות לדעת רב הונא אלא דאית ליה סברת ד'ט דהיכא דמפרך קל וחומר לא אמרינן דיו ולאן קיימא לן כרבנן דאכילו כחנר הכיון אינו מסל'טא חזי נזק נמשך דלית הלכתא כרב הונא ואפשר דמשום דאמר דאשת איש מחמירין וראוי לחוש: ועיין מ"ש דשי' בקיטת פ' כ"ט דף כ"ט לשון המתח' בכר' וכו' וע"ב:

תנו

דכנן כינר ככסף נתן לה כסף וכו' לכוון נתן לה נראה כדעבד ונראה דנקט בפנימיה סוכא דנתן היא ואמרה היא אפי' כדעבד אינה מקודשת

הלכה ה' דף ה'

סתקף

לה רבי וירא וכו' כזה כתבו הפוסקים שאם נתן הוא ואמר היא אם היה קידם מדבר עמה בעבקי קדושה הו"ל מקודשת גמורה דלא גרע אמירתה משתיקת' ופ"כ הר"א ז"ל והיב דנתן הוא ואמר הוא אכילו לא הו"ל עסקים מעיקרא כענין קדושת הו"ל מקודשת דהיכא דנתן היא ואמרה היא אפי' עסקין כמותו ענין אינה מקודשת דכי יקח איש אש כענין כמסך אזה דרישא דכרייתא החידוש הוא אכילו אין ע' עסקין כמותו ענין הו"ל מקודשת וכיפא דנתנה היא ואמרה היא הו"ל החידוש אפי' עסקין מעיקר' ונמשך לנו מזה דקדו' דאי הכי אמאי לא משכי דנא קשיא רישא רישא אפיכא ומנינו לקיים דיוקא דרישא ד' דנתן הוא ואמרה היא דאינה מקודשת שהוא כשלח היה מדבר עמה מעיקרא דהא חידוש דריש' בהכי הו"ל דיוקא דסיפא דדיוקין מיכ' דנתן הוא ואמרה היא דאינה מקודשת איירי בשניה מדבר דהא חידושא דסיכ' בהכי הו"ל כרפ': ונר' דמלת דפשיט הו' דנתן הוא ואמר הוא ועכ"כ דיוקין מכיפ' הא נתן הוא ואמרה היא לחו כנזכר דאירי בריש דיוקין דקני' נתן הוא ואמר הוא לא בנתן הוא ואמר הוא וכשלח היה מדבר עמה:

עור

יש לדקדק דכלל לקיים דיוקא דריש' ודיוקא דסיפא דנתנה היא ואמר הוא וכאן בארש' חזוק כח' בארש' שאינו חזוק ונר' דנר' לקיימו דריש' וסיפא כחד' גוונא כיון דרישא וסיפא לא מכחא מלתא דאירי' כהכי אחר' שכתבת' זה

במורה ואפילו לא היה מדבר עמה קודם כענין קידושין ואפילו לכתחילה מקודשת ככי האי גוונא זמם נתנה היא ואמרה היא אינה מקודשת ואפילו היה מדבר עמה תחילה בעסקי קידושין דכי יקם איש אשה כענין ואפילו היה אדם חשוב לא חשב ככתן הוא ואמרה היא : והיבא דנתן הוא ואמרה היא אם היה מדבר עמה בעסקי קידושין או לא היה מדבר וענה הכעל הן על אמירת הוה ודעו קידושין :

ואם

לא היה מדבר עמה בעסקי קידושין אפיקנא בגמרא דהויא ספק וחישי ספק ואני כתבתי למעלה כד' היבא ריהבא דהך ספק לא הויא ספק דאורייתא לא חששא דרבנן בעלמא וכן נראה מלשון הריף אבל מדברי הרמב"ם נראה דהויא כשאר ספיקי : ונסתפק הריף בספק קידושין אי הויא כשיקא דאורייתא ודגרין מגומגומי שהיא זל כתב דחפשי דמוקמי אתת בחוק פנויה והכיח מאי דכתב הריף זל בכעיה דלקמן דהויא ספקא דאורייתא ולאומרא דאפס לדחות דבספק דאורייתא מדאורייתא חוקמינן לה בחוקת פנויה ורבנן חששו לה והיה אפשר בזה לקיים לישב דגמ' דקאמר ספקא הויא וחישי דרבנן ומכל מקום ראוי לחוש לכל החומרו ולעשות ספק ממור דאוריית :

והיבא

דנתנה היא ואמר הוא באדם חשוב הויא מקדשת גמורא ודוקא היבא דאמר הוא ה' לך מנה ואתקדש אני לך וכן כת הרמב"ם וזל אמר לו הילך מנה ואתקדש לך ולקחו ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה זו וכו' וכן כתב הריף לישבא דגמרא :

אבל

חם נתנה היא לו ולא אמר לו כלום ואמר הוא הרי את מקודשת לי כ בהנאה זו שקבלתי ממך וכו' אפשר דלא הויא מקודשת ואפילו באדם חשוב דלא כל אשה רונה לינשא לאדם חשוב וכדאמרינן בהאיש מקד מנסא דרב מברעמי לא בעלי : וכתב הרשב"א בסיומן תריג דאפילו היה מדבר עמה בעסקי קידושין לא מהני אבל ראיתי שכתב זל זל שלדעת הר"ם הויא מקודשת : ולא יכולתי להלום דבריו ונראה דעכ"פ יש ט"ס בדבריו וז"ל הרמב"ם והוא הוא הלשון ש שהוכיח השו"ת זל והמפרשים נחלקו בנתנה היא ואמר הוא שהר"ם כד כתב דבאדם חשוב מקודשת כדאמרינן גבי הילך מנה וכו' והר"ם והרמב"ם כתבו דאינה מקודשת וכו' וידוע הוא דחי לוק דאדם חשוב גמרא ערוכה הוא זאין ט"ס אופן להתקיים בזה מחלוקת אבל מחלוקתם זל הוא דלדעת הר"ם אפי' לא אמרה ואתקדש אני לך מהני ודמי לרבי דאמר לקמן ואתקדש אני לך וכו' והמרדק יר שמש כט"ס הר"ם הוא מה שכתב למעלה כט"ס הר"ם ונס מלשון

במורה ואפילו לא היה מדבר עמה קודם כענין קידושין ואפילו לכתחילה מקודשת ככי האי גוונא זמם נתנה היא ואמרה היא אינה מקודשת ואפילו היה מדבר עמה תחילה בעסקי קידושין דכי יקם איש אשה כענין ואפילו היה אדם חשוב לא חשב ככתן הוא ואמרה היא : והיבא דנתן הוא ואמרה היא אם היה מדבר עמה בעסקי קידושין או לא היה מדבר וענה הכעל הן על אמירת הוה ודעו קידושין :
ואם לא היה מדבר עמה בעסקי קידושין אפיקנא בגמרא דהויא ספק וחישי ספק ואני כתבתי למעלה כד' היבא ריהבא דהך ספק לא הויא ספק דאורייתא לא חששא דרבנן בעלמא וכן נראה מלשון הריף אבל מדברי הרמב"ם נראה דהויא כשאר ספיקי : ונסתפק הריף בספק קידושין אי הויא כשיקא דאורייתא ודגרין מגומגומי שהיא זל כתב דחפשי דמוקמי אתת בחוק פנויה והכיח מאי דכתב הריף זל בכעיה דלקמן דהויא ספקא דאורייתא ולאומרא דאפס לדחות דבספק דאורייתא מדאורייתא חוקמינן לה בחוקת פנויה ורבנן חששו לה והיה אפשר בזה לקיים לישב דגמ' דקאמר ספקא הויא וחישי דרבנן ומכל מקום ראוי לחוש לכל החומרו ולעשות ספק ממור דאוריית :

ודע

בנתן הוא ואמר הוא או להפך אלא שזה אין הדרך והדין ברוב שיהיה שזה דאם לא כן לא היה ליה לפיכך למתני כבי האי גוונא וק"ל : וגם בדברי התוספות ניחא דלא הוי מלתא פסיק וק"ל :

וחוקשה

לבו לבעלי התוספות אמאי לא קאמר בגמרא נתנה היא ואמר הוא זל משום דלא הוי מלתא פסיק : לחקד היבא דנתנה היא ואמרה היא באדם חשוב מאי הוה השכל מחייב שנתניתה לאדם חשוב חשיבא מלתא ככתן הויא דטעמא דאדם חשוב הכי הויא והויא ככתן הוא ואמרה היא דמוסקין בטועתין דספקא הויא וחישינן מדרבנן ולפ"ז אינו מתקיים דינא ד דבישא דהך כרייתא לא באדם שאינו חשוב כדוק ואם דין זה אמת דברי התוספות תמוהים דהא מלתיה דסיבא נמי איירי במלתא דלא פסיקא :

ולא

מזאתי בדברי הפוסקים מוסיאור עיני בדבר זה
ונראה ליד לא אמרינן דנתניתה לאדם חשוב חשיבא מלתא ככתן הוא אלא דוקא כשדבר הוא לה וקיים דכרייה דהשתא יקר' היא כענין אבל בקבלתו לחדיה בלי א אמירתו לה אינו בחשב כנתן הוא כלל ולפ"ז דיבא דסיבא הוא מלתא פסיק ואפילו באדם חשוב וכן נראה לנו :

ולענין

הלכה לא בא הרב מבורר מאד ככפרו הפסיקי ואני חכרם לך עיקרי הדין כדרך קנרה כפסח ההלכה היבא דנתן הוא ואמר הוא הדין על מקודשת לי מקודשת

דב הוולס
הסכימו
היה שופ
יבא הוא
ין ט"ס ה
יה סכרת
ן דיו ואין
ומשל לא
ואפטר
לחט :
ן המתח
כסף וכו'
ד ונראה
היה שפי
זה כתבו
וא אמר
קדושה
זמיתת
אפילו לא
מקודשת
ין כמותו
יבן במסך
אין ע
א דנתנה
מעיקר
זמני דלא
ריש ד
א כשלא
יש בהכי
א ואמרה
חידוש
הו דנתן
מז לנתן
נתן הוא
דקניני
א וכשלא
א דריש
אמ' הוא
בר דבר
א וסיבא
זכת זה
א

עצמות יוסף

שטור סי' כ' נראה שלח כתב ואקדש אתי לך אל
שכבי כ"ט נר שהזכירו בלשון הגמרא א' כמדבריו
אין הכרח באופן שראוי לחוש להחמיר בדעת ה'
הרא' נד וגם הרש"א לא הסכים להתיר:
והיכא
דכתנה היא ואמרה הוא ואינו
אדם חשוב לרוב המפרשי' אינה
מקודשת כלל ולדעת בעל הלכות גדולות הויא
ספקא ומדבריו הרשב"א בסיומן הנו' נראה שראוי
להחמיר:

הלכה ו

אמר שמואל בקידושין נתן לה כסף וכו'
כרשי' משום דבעי למימר סיפא
בגירושין נתן וכו' נקט כי האי לישאל וכו' פירוש
דלא היה ליה לשמואל למנקט נתן לה כסף או
טוב כסף אלא היה ליה למימר אמר לה הרי את
מקודשת וכו' ודוקא תנא דכריית' דאתא לפרש כינד
בכסף ביחא דנקט הכי אבל לשמואל לא ביחא ופי'
ז' משום דבעי למימר סיפא בגירושין וכו' :

ויש

לדקדק דבגירושין גמול למה ליה למי'
נתן ולא היה לו לו אלא אמר לה הרי
את מגורשת וכו' ונר' דלישאל דגרושין הכי שייך לו'
נתן ואמר אבל בגירושין אי משום ריהט' דלישאל'
נקט נתן לא היה ליה למנקט בכסף וכטוב כסף
בכר' דאתא לשמועין כסף דמתני' א"ל שייך
נתינה טפי בגירושין מבקדושין דכלא נתיבה אינה
מגורשת ויש נד בקידושין בגוונ' טובא דכלא
נתיבה לה מקודשת:

בעמא

דנויר עובר לפני' וכו' אין לדקד'
בימא דמלתא דשמואל דקאמר
דהויא מקודשת איירי בשדכה דהא אפילו בשדכה
לא מהני לשתיה מקודש' ודאית' אלא בכפק לדעת
הרב מוהר"ן לכ' כמקומות מספריו ונתבאר עוד
בענין פסק הלכה כפ' ד' ובדברי התוספות
ג"ל דים חילוק בין המקשה והמתירן עדעת העקש'
היה דדמי' לשהא דמשמעוהו אהא דנויר ובשתירן
הכ"ע דאמר לי פירושו דאינכ' ידום כלל לשון הר"ן
ולא דמי' למודרני' ממש דנדריס ואחר שכתבתי זה
דאיתי תשובו' הר"ב כל דפסו' מחדש האריך לבאר
זה והס' דברים פשוטים:

ובעיקרא

דהאי מלתא לענין פסק
הלכה יש ארובות דברים
כדברי המפרשים ופירושים משונים בקונוא שהתו'
בקונויא כתבו דאליכא דשמואל ידים שאינ' מוכיחות
בגיטין הויין ידים דאין אר' עשוי לגרש אשת חכירו
אבל בקידושין דוקא לא הויין ידים ומוקי מתניתין

כרבי יאודה ואיהו ס"ל כרבנן וכליג עליה דר"א
דס"ל דלא הויין ידים ואפילו הכי ס"ל דנגט אריכת
הך סברא דאדם עשוי וכו' והר"ן ז"ל כנדריס כתב
ז"ל ואיכא למידק מדאמרינן כפרק כל הגט גבי
מתניתין דהכותב טפסי גיטין גריף שיניח מקום
האיש והאשה אמר שמואל ונריך שיניח מקום הרי
את מותרת לכל אדם ואילו ורן לא קאמר אלמא ל'
לשמואל לא בעי' ורן וי"ל דדילמא שמואל ס"ל דאפי'
למאן דאמר ידים שאינ' מוכיחות לא הויין ידים
בגיטין לא גריף ורן דכלאו ורן הוי מוכיח דאין
אדם עשוי לגרש אשת חכירו כדאמרינן לקמן
בשמעת' עכ"ל ולטובו כפי הנראה לא בא בדקדוק
דהא עה שגריף שלא יהא נרא' כמגרש אשת חכירו
לא הוי מלשון ורן אלא שלשון מוכיח הכתוב כגט'
אבל ורן הו"ל נרא' שלא יהא נראה שמגרשה כדברים
והובא כהדיא פרק המגרש ע"ס:

וערין

גריף ביחוד לרבני הר"ן אמאי
אוקמו שמואל מתניתין כרבי
יהודה לוקמי' אפילו כרבנן כיון דס"ל דחף על גב
דבעלמ' ידים שאינ' מוכיחות לא הויין ידים דוקא
בגט הויין ידים מטעמא דאין אדם עשוי וכו' :

ולרביא

דקאמר בגמרא התם אכא דאמרי
אפילו פרכנן משום דאין אר' עשוי
לגרש וכו' נהי דתירץ יפה למינאי אבל ורן דלרבנן
לא אינטריך מאייה טעם הוא דהא מהתם גמול'
איכא הוכחא דלרבנן הויין ידים: ושמואל כיון
דבשטר קמגרש לה איכא הוכחא דלאו כדברים
קמגרש לה ובפירושי' לא ה' בהלכו קידושין אכא
עיקר טעמו של הר"ן כפ' ד': והא דקאמר
בגמרא לישני' בתראי קמ"ן המ"ל לדעת הר"ן דלא
בעינן מינאי דלישני קמאי קא משמע לך בגירושין
אלא משום דבעי' למימ' דקמ"ן חף בקידושין משום
דהוי רישא דכרייתא וק"ל:

ולמרנו

מכל מה שכתב הר"ן ז"ל כנדרי'
ולכ"י מתניתין כרבי יהוד' משום דס"ל הכי וכן הוא
דעת ר"ת והר"א ז"ל בכלל ל"ה הביא המחלוקת
בארובה ובפירושו למסקת נדריס הסכים לומר ד
דשמואל ס"ל דלא הויין ידים אלא דמלשון שכת' הפל'
בפרקין נראה שהסכים לרבני התוספות כתוספת
דברים ז"ע לדעתי אס' כפידור דכרוו' ואס' מנר' ה'
בלשון הארבותי כה' קידושין כפ' ד': ומכל מקום
העלה הר"א דק"ל כרבא דידים שאינ' מוכיחות
לא הויין ידים ולפ"ו בקידושין כל שלא אמר לי אינ'
מקודשת לדעת גדולי המפרשי' ז"ל:

ואם

כאנו להחמיר בענין קידושין איכא
דלא אמר לי יש מקום לחוש ולהחמיר